

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 4026/2022
11.07.2024. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Драган Аврамовић, адвокат из ..., против туженог ББ из села ..., чији је пуномоћник Светолик Јевтић, адвокат из ..., ради утврђења и исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2573/20 од 02.11.2021. године, у седници одржаној 11.07.2024. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 2573/20 од 02.11.2021. године у ставовима другом, четвртном и седмом изреке и предмет у том делу враћа истом суду на поновно одлучивање о жалби.

Образложење

Пресудом Основног суда у Убу П 238/19 од 07.11.2019. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужилца тражила да се утврди да је по основу стицања у браку са туженим стекла право својине са уделом од 35% на породичној стамбеној згради габарита 11 x 7,80 метара, спратности приземље + поткровље, саграђеној на катастарској парцели број .. КО ..., на помоћном објекту – гаражи, габарита 7,80 x 4,80 метара, саграђеној на катастарској парцели број .. КО ..., на економском објекту – шупи, габарита 8,50 x 3 метара, саграђеном на катастарским парцелама број .. и .. КО ..., бунару на катастарској парцели број .. КО ..., економском објекту – свињцу, габарита 3,60 x 1,50 метара, саграђеном на катастарској парцели број .. КО ..., што би тужени био дужан признати и трпети да се тужилца на основу ове пресуде може укњижити као сувласник са наведеним уделом. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужилца тражила да суд обавезе туженог да јој на име накнаде за изведене грађевинске радове и материјал на старој кући саграђеној на катастарској парцели број .. КО ... и на огради, исплати износ од 110.000,00 динара са законском затезном каматом од 10.06.2008. године до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужилца тражила да се утврди да је власник једног регала (бели) и фотеле, три тепиха, машине за шивење, електричног спорета марке „Слобода“, судопере, висећих кухињских делова, једног усисивача, замрзивача од 380 литара „Шкофија Лока“, мотокултиватора ИМТ 539 14 КС са фрезом и плуговима, две завесе 6 x 2,2 метара од диолена, две гарнишне, једне шкољке „Застава 750“, једног сточића за телевизор, које ствари

представљају њену посебну имовину што би тужени био дужан признати и дозволити тужилји да ове ствари издвоји и узме у државину у остављеном партиципационом року. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужилја тражила да се утврди да је по основу стицања у браку са туженим стекла право својине са уделом од 1/2 идеална дела на путничком возилу марке „Застава 101“ регистарски број ..., два шпорета на чврсто гориво („Смедеревац 7“ и „Смедеревац 5“), три кауча, два телевизора у боји („Сони“ и „ЕИ“ Ниш), једној комоди за обућу 1,2 x 1,5 метара од иверице, две фотеље, једном регалу, три тепиха, три итисона, једној мешалици за бетон, две бушилице, две брусилице, две гарнитуре алата и једном прекрупачу, једној „Крека“ пећи, једној „Алфа“ пећи Рустик, једном бојлеру, једној трпезарији, једном огледалу, једном радио касетофону, једној пумпи за воду „Врело 2“, једном фотоапарату „Зенит“ професионални, једној косачици за траву, а што би тужени био дужан признати тужилји и да се обавезе тужени да тужилји на име њеног удела од 1/2 делова на наведеним покретним ствари исплати износ од 800.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате. Ставом петим изреке, обавезана је тужилја да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 508.750,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Беотраду Гж 2573/20 од 02.11.2021. године, ставом првим изреке, укинута је пресуда Основног суда у Убу П 238/19 од 07.11.2019. године. Ставом другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и утврђено да је тужилја по основу стицања у породичној заједници стекла право својине са уделом од 35/100 на породичној стамбеној згради габарита 11 x 7,80 метара, спратности: приземље + поткровље, саграђеној на катастарској парцели број .. КО ..., са економским објектима – шупом габарита 8,50 x 3 метара саграђеној на катастарским парцелама број .. и .. КО ... и свињцем габарита 3,60 x 1,50 метара на катастарској парцели број .. КО ..., као и удео од 35/100 на помоћном објекту – гаражи габарита 7,80 x 4,80 метара саграђеној на катастарској парцели број .. КО ..., што је тужени дужан признати тужилји и дозволити и трпети да се иста на основу пресуде може укњижити као сувласник са наведеним уделом. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужилје у преосталом делу којим је тражено да се утврди да је тужилја по основу стицања у породичној заједници стекла право својине са уделом од 35/100 на бунару на катастарској парцели број .. КО ..., што би тужени био дужан признати тужилји и дозволити и трпети да се иста на основу ове пресуде може укњижити као сувласник са наведеним уделом. Ставом четвртим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужилје и обавезан тужени да јој на име накнаде за изведене грађевинске радове и материјал на старој кући саграђеној на катастарској парцели број .. КО ... и огради, исплати износ од 110.000,00 динара са законском затезном каматом од 07.11.2019. године до исплате, док је у преосталом делу тужбени захтев за исплату законске затезне камате за период од 10.06.2008. године до 06.11.2019. године одбијен као неоснован. Ставом петим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужилја тражила да се утврди да је власник покретних ствари ближе наведених у овом ставу изреке, а која представљају њену посебну имовину што би тужени био дужан признати и дозволити и трпети да тужилја ове ствари издвоји и узме у државину. Ставом шестим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужилја тражила да се утврди да је по основу стицања у браку са туженим стекла право својине са уделом од 1/2 дела на једном путничком возилу марке „Застава 101“ регистарски број ... и на покретним стварима ближе опредељеним и наведеним у овом ставу изреке, што би тужени био дужан признати, те да се обавезе тужени да тужилји на име њеног

удела од 1/2 на наведеним стварима исплати износ од 800.000,00 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења до исплате. Ставом седмим изреке, обавезан је тужени да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 588.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију побијајући је у усвајајућем делу (ставови други, четврти и седми изреке) због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правноснажну другостепену пресуду у побијаном делу на основу члана 408. у вези са чланом 403. став 2. тачка 3. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ 72/11, ...10/23), који се примењује на основу члана 506. став 2. истог закона, Врховни суд је нашао да је ревизија туженог дозвољена и основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Основано се у ревизији указује да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање релевантно за пресуђење у овој парници непотпуно утврђено.

Према чињеничном стању утврђеном од стране другостепеног суда након одржане расправе пред овим судом, тужиља и тужени су бивши супружници који су били у браку од 13.03.1985. године до 09.12.1999. године када је њихов брак разведен. У току брачне заједнице парничне странке су добили двоје деце, сина ВВ рођеног 1985. године и ћерку ГГ рођену 1995. године. Обоје су били у радном односу у ЈП РБ „Колубара“, а тужиља се поред тога бавила кућним пословима и подизањем деце. Од заснивања брака, тужиља и тужени су живели у породичној заједници са родитељима туженог. У току њиховог брака изграђена је породична стамбена зграда на катастарској парцели број .. КО ..., а реновирана је и стара кућа у којој су становали родитељи туженог сада покојни ДД и ЂЂ (који су преминули током трајања ове парнице). Такође, изграђена је метална ограда, жичана ограда за стоку, бунар, чесма као и помоћни објекти – гаража са шупом, шупа за угаљ, кош за кукуруз, свињац и кокошињац, а стицане су и бројне покретне ствари и парничне странке су заједно са децом и родитељима туженог чинили једно домаћинство, односно економску заједницу са заједничким улагањима и стицањима. Отац туженог, покојни ДД је био запослен у предузећу „Димитрије Туцовић“ и бавио се узгојем стоке (свиња и оваца) и кокоши, док му је супруга сада покојна ЂЂ помагала у томе и обрађивала је башту, а од продаје пољопривредних производа остваривала је зараду коју су такође уносили у породично домаћинство. На основу основног и допунског налаза и мишљења и изјашњења судског вештака грађевинске струке утврђено је да укупна вредност стицања тужиље у време брачне заједнице у односу на завршени објекат – нову кућу са обрачунатом вредношћу земљишта износи 3.652.586,74 динара, гараже 465.840,51 динара, шупе 23.295.00 динара и свињаца 90.343,00 динара, док је вредност новог стамбеног објекта пре заснивања заједнице живота тужиље и туженог износила 229.434,48 динара, а вредност старог стамбеног објекта је износила 2.013.084,00 динара. За време трајања породичне заједнице реновирањем је увећана вредност старог стамбеног објекта и иста на дан престанка брачне заједнице парничних странака износила 2.329.639,73 динара, што чини разлику од 316.555,73 динара. Према налазу и изјашњењу судског вештака

економско-финансијске струке, тужилца и тужени су у време трајања брачне заједнице стекли 50,13% од укупне вредности имовине стечене у широј породичној заједници. Од тога је допринос тужилца у стицању за време трајања брачне заједнице 35%, а туженом је у допринос приписан и допринос његових покојних родитеља и то отац ДД од 23% и мајка ЂЂ од 10%, па је његов допринос 65%. Тужени је 2007. године засновао други брак са непарничаром ЕЕ.

Првостепени суд је одбио тужбени захтев тужилца сматрајући да се ради о непотпуној заједници супарничара јер тужбом није обухваћена нова супруга туженог која од заснивања брака са њим 2007. године доприноси породичној заједници, па је по мишљењу овог суда требао да буде утврђен и њен допринос у стицању имовине у породичној заједници.

Другостепени суд није прихватио становиште првостепеног суда о непотпуној пасивној легитимацији из ког разлога је укинуо првостепену пресуду и отворио главну расправу на којој је извео доказе и утврдио чињенично стање у погледу стицања имовине у породичној заједници и вредности тог стицања, али само за период трајања брачне заједнице парничних странака која је престала децембра 1999. године, а не и после тога. Полазећи од утврђеног чињеничног стања да је између парничних странака и сада покојних родитеља туженог постојала заједница живота од 1985. године до краја 1999. године, другостепени суд је примењујући одредбе члана 195. Породичног закона заузео становиште да су непокретности које су предмет ове парнице стечене заједничким средствима и радом свих чланова породичне заједнице и да је по том основу – стицању у породичној заједници тужилци стекла право својине са уделом од 35/100 идеална дела на новосаграђеној породичној стамбеној згради на катастарској парцели број .. КО ... и на економским објектима – шупи и свињцу на истој парцели јер представљају припадак стамбеној згради као главној ствари. У погледу гараже, овај суд је применом одредбе члана 19. став 1. Закона о основама својинскоправних односа закључио да се она сматра посебним помоћним објектом на којем може постојати самостално право својине и у односу на који је такође признао тужилци право сусвојине са уделом од 35/100 идеална дела. Наведени удео тужилца другостепени суд је определио тако што је закључио да су парничне странке као супружници за период трајања њихове брачне заједнице допринели својим радом стицању у широј породичној заједници са родитељима туженог и то заједно са 50,13%, док су преостало допринели родитељи туженог, а њихов допринос је након смрти приписан туженом као њиховом законском наследнику који је у коначном доприносу са 65% у стицању непокретне имовине у породичној заједници, док је допринос тужилца 35%. Сходно томе, другостепени суд је утврдио тужилцин идеални сувласнички удео од 35/100 у односу на изграђену породичну стамбену зграду и помоћне и економске објекте као заједничку имовину чланова породичне заједнице. Такође, према утврђењу другостепеног суда, стара породична кућа у којој је тужени пре брака живео са родитељима и који су у тој кући наставили да живе је реновирана од стране парничних странака за време трајања њиховог брака и то тако што је њена вредност реновирањем увећана са 2.013.084,00 динара на 2.329.639,73 динара, па је тужилци признат допринос од 35% у овом увећању вредности од 316.555,73 динара, што износи 110.794.500,00 динара, али је тужени обавезан да јој по овом основу исплати износ од 110.000,00 динара колико је тужилца тражила тужбеним захтевом, са затезном каматом од дана пресуђења до исплате.

Врховни суд за сада не може да прихвати становиште другостепеног суда у погледу доприноса - удела тужиле у заједничкој имовини стеченој у породичној заједници јер је, по оцени овог суда, засновано на чињеничном стању које је због погрешне примене материјалног права остало непотпуно утврђено.

Према члану 195. Породичног закона („Службени гласник РС“ бр. 18/2005, 72/2011-др.закон и 6/2015), који се примењује у овом случају на основу одредбе члана 357. став 1. тог закона, имовина коју су заједно са супружницима односно ванбрачним партнерима стекли радом чланови њихове породице у току трајања заједнице живота у породичној заједници представља њихову заједничку имовину (став 1). Члановима породице у смислу става 1. овог члана сматрају се крвни, тазбински и адоптивни сродници супружника, односно ванбрачних партнера који заједно са њима живе (став 2). На имовинске односе чланова породичне заједнице сходно се примењују одредбе овог закона о имовинским односима супружника, осим одредбе члана 176. став 2 (уписивање у јавни регистар) и члана 180. став 2 (предпоставка о једнаким уделима) – став 3. Дакле, у погледу деобе заједничке имовине чланова породичне заједнице сходно се примењују одредбе овог закона које регулишу деобу заједничке имовине супружника. Према одредби члана 177. овог закона, деобом заједничке имовине у смислу овог закона сматра се утврђивање сувласничког удела сваког супружника у заједничкој имовини. Ако супружници не могу да се споразумеју о деоби заједничке имовине, деобу врши суд према одредби члана 180. став 1. истог закона и према ставу 2. истог члана се сматра да су њиховив удели у заједничкој имовини једнаки, при чему већи удео једног супружника у стицању заједничке имовине зависи од његових остварених прихода, вођења послова у домаћинству, старања о деци, старања о имовини, те других околности од значаја за одржавање или увећање вредности заједничке имовине (став 3).

Полазећи од цитираних законских одредби, да би постојала породична заједница у којој се стиче заједничка имовина потребно је да њени чланови заједнички раде и привређују, односно да постоји економска заједница чланова у смислу заједничког стицања и трошења средстава. Само у том случају имовина стечена у току трајања те заједнице сматра се заједничком имовином свих чланова породичне заједнице, при чему сваки члан може тражити њену деобу, односно утврђење свог сувласничког удела у заједничкој имовини према његовом доприносу, а процењујући све околности.

У конкретном случају, тужилца тражи утврђење свог дела у имовини стеченој током заједнице живота са туженим као бившим супружником и његовим родитељима. Правилно је другостепени суд закључио да се ради о стицању у породичној заједници, а не у брачној заједници како је тужилца определила правни основ свог тужбеног захтев, којим суд није везан у смислу одредбе члана 192. став 4. ЗПП.

У поступку је утврђено да је током трајања породичне заједнице парничних странака са сада покојним родитељима туженог (у периоду од 1985. године до краја 1999. године) најпре реновирана стара кућа коју су изградили родитељи туженог и у којој су живели и да је њена вредност пре брака парничних странака износила 2.013,084,00 динара, а након реновирања које је извршено у време трајања брака странака, износила је 2.329.639,73 динара, из чега произилази да је вредност уложеног материјала и рада 316.555,73 динара. Даље је на основу грађевинског вештачења

утврђено колика је била вредност новог стамбеног објекта пре заснивања брака парничних странака, а колика је његова вредност у време престанка њиховог брака, уз обрачунату вредност гараже, шупе и свињца који су такође предмет захтеване деобе. При томе се из утврђења другостепеног суда не види у којој фази изградње је био нови стамбени објекта када су парничне странке засновале брак, односно шта су од тог објекта изградили родитељи туженог пре њиховог брака (што може бити само њихов допринос), нити се утврђује допринос родитеља туженог у виду рада и материјала у наставку изградње овог стамбеног објекта. Исто тако, није утврђено када су и од чијих средстава грађени помоћни и економски објекти који су предмет тужбеног захтева, а није утврђена ни вредност парцела на којој се налазе предметне непокретности (катастарске парцеле бр. .. и .. КО ...) и у чијем власништву су биле у моменту када је тужиља ступила у породичну заједницу, што је полазна основа при утврђивању доприноса чланова те породичне зајединце. Остало је нејасно и на који начин је другостепени суд определио удео парничних странака у заједничкој имовини са 50,13% (из чега онда произилази да је удео родитеља тужбеног 49,87%) када је утврђено да је отац туженог, који је био запослен и остваривао лични доходак, доприносио и бављењем сточарством и пољопривредном у чему му је помагала супруга - мајка туженог. Осим тога, уколико је удео парничних странака у заједничкој имовини 50,13% од укупне вредности стицања у породичној заједници, а удео тужиље у том заједничком доприносу странака 35% (стицање за време трајања брачне заједнице), нејасно је на који начин је опредељен удео тужиље (од 35%) на целокупној предметној имовини (објектима).

Следом наведеног, у поновном жалбеном поступку другостепени суд ће у смислу изнетих примедби утврдити све релевантне чињенице на које упућује материјално право и од којих зависи законита одлука у овој парници.

Како одлука о трошковима поступка зависи од исхода одлуке о главној ствари, то је и она укинута.

Из изложених разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 416. став 2. ЗПП, одлучио као у изреци овог решења.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић